הניחא למאן דאמר בתר למד אזלינן אלא למאן דאמר בתר מלמד אזלינן מאי איכא למימר דם ובשר חדא מילתא היא: קדשי קדשים וכו': תנינא חדא זימנא מעשר שני והקדש שלא נפדו אמר רבי יוסי בר חנינא סיפא במעשר שני טהור וגברא טהור (א) דקא אכיל חוץ לחומה רישא במעשר שני טמא וגברא טמא וקא אכיל ליה בירושלים ומנ"ל דמחייב עליה משום טומאה [א]דתניא ר"ש אומר [1]לא בערתי ממנו בטמא [א]בין שאני טמא והוא טהור בין שאני טהור והוא טמא והיכן מוזהר על אכילה איני יודע טומאת הגוף בהדיא כתיב [2]נפש אשר תגע בו וטמאה עד הערב ולא יאכל מן הקדשים וגו' אלא טומאת עצמו מנין [ב]דכתיב [3]לא תוכל לאכול בשעריך ולהלן הוא אומר [4]בשעריך תאכלנו הטמא והטהור ותניא דבי רבי ישמעאל [ב]אפילו טמא וטהור אוכלין בקערה אחת ואין חוששין וקאמר רחמנא היאך (ב) טמא דשרי לך גבי טהור התם הכא לא תיכול ומנ"ל דבר פדייה הוא [ג]דאמר ר"א [ג]מנין למעשר שני שנטמא שפודין אותו אפילו בירושלים ת"ל [5]כי לא תוכל שאתו ואין שאת אלא אכילה שנאמר [6]וישא משאות מאת פניו א"ר ביבי א"ר אסי מנין למעשר שני טהור שפודין אותו אפילו בפסיעה אחת חוץ לחומה שנאמר כי לא תוכל שאתו האי מבעי ליה לכדרבי [ד]אליעזר א"כ לימא קרא לא תוכל לאוכלו מאי שאתו ואימא כולו להכי הוא דאתא א"כ לימא קרא לא תוכל ליטלו מאי שאתו ש"מ תרתי יתיב רב חנינא ורב הושעיא (ג) וקא מבעיא להו אפיתחא דירושלים מהו פשיטא הוא בחוץ ומשאו בפנים קלטוהו מחיצות הוא בפנים ומשאו בחוץ מהו [ד]תנא להו ההוא סבא בדבי רבי שמעון בן יוחי [5]כי ירחק ממך המקום ממילואך בעי רב פפא [ה]נקיט ליה בקניא מאי תיקו אמר ר' אסי אמר ר' יוחנן מעשר שני מאימתי חייבין עליו [ה]משראה פני החומה מ"ט דאמר קרא [ה][7]לפני ה' אלהיך תאכלנו (שנה בשנה) וכתיב [3](כי) לא תוכל לאכול בשעריך כל היכא דקרינן ביה לפני ה' אלהיך תאכלנו קרינן ביה לא תוכל לאכול בשעריך וכל היכא דלא קרינן ביה לפני ה' אלהיך תאכלנו לא קרינן ביה לא תוכל לאכול בשעריך מיתיבי [ו]רבי יוסי אומר כהן שעלתה בידו תאנה של טבל אמר תאנה זו תרומתה בעוקצה מעשר ראשון בצפונה ומעשר שני לדרומה והיא שנת מעשר שני והוא בירושלים או מעשר עני והוא בגבולין אכלה

לוקה

הניחא למאן דאמר כו'. פלוגתא היא באיזהו מקומן ו): **רישא במעשר שני טמא.** וקאכיל ליה בירושלים בלא פדייה: ה"ג **והיכן מוזהר על אכילה שלא יאכלנו בטומאה איני יודע ת"ל לא תוכל וגו'.** כך היא שנויה בסיפרי ז) וכשקבעוה כאן לא הספיקו לגומרה עד דאקשי גמרא טומאת הגוף בהדיא כתיב ביה ולא יאכל מן הקדשים כי אם רחץ וגו' ומוקמינן לה ביבמות ט) במעשר (ד) מדכתיב י)כי אם רחץ הא רחץ טהור דטבל ועלה אוכל במעשר: (רבינו גופו טהור ואלה נשמתו בטהרה לא פירש יותר. מכאן ואילך לשון תלמידו ר' יהודה בר' נתן) כ): (ה)כך הוא לשון הברייתא (כלומר) איני יודע להיכן מוזהר לכך תלמוד לומר לא תוכל וגו' והש"ס לא שביק ליה לאסוקי מילתיה אלא קדים ופריך ומתמה אמאי קאמר איני יודע הא טומאת הגוף בהדיא כתיבא נפש אשר תגע בו כו' לא יאכל מן הקדשים כי אם רחץ בשרו במים ואמרינן ביבמות דהאי קרא במעשר שני קאמר דטבל ועלה אוכל כו': **ולהלן הוא אומר.** בבכור בעל מום (שנפדה) בשעריך תאכלנו ולעיל מיניה כתיב כי יהיה בו מום: **אפילו טמא וטהור.** דאע"ג דאסור בגיזה ועבודה כדאמרינן (בכורות דף טו.) בכל אות נפשך תזבח ואכלת בשר ל)תזבח ולא גיזה ואכלת ולא לכלבין בשר ולא חלב אפי' הכי טמא וטהור אוכלין אותו בקערה אחת דנאכלים בטומאת הגוף ובטומאת עצמן דכיון דטמא אוכל בהן היינו בטומאת הגוף אוכל הטהור וכשהטהור אוכל עמו לאחר שנגע בו היינו טהור אוכל טומאת עצמו שאכל את הטמא: **האי טמא דשראי לך התם.** בבכור בעל מום דכתיב ביה בשעריך הכא גבי מעשר לא תוכל והיינו לא תוכל לאכול בשעריך כלומר אי אתה רשאי לאכול מעשר שני מ)בתורת בכור שכתוב בו בשעריך דבעל מום דבכור נאכל בטומאת עצמו ובטומאת הגוף וזה אסור: **ומנלן דבר פדייה הוא.** מעשר שני שנטמא דמדקאמר במתני' שלא נפדה מכלל דאי בעי פריק ואפילו בירושלים דאע"ג דמעשר שני טהור אינו נפדה בירושלים דכתיב נ)כי ירחק ממך ונתת בכסף בריחוק מקום אתה פודה ולא בקירוב מקום (קידושין דף נג:): **ואין שאת אלא אכילה.** והכי קאמר קרא כי ירחק ממך שיהא מעשר טהור חוץ לירושלים או אפילו הוא בירושלים אלא שאי אתה יכול לאוכלו שנטמא ונתת בכסף: **אפילו בפסיעה אחת.** אע"ג דכתיב ירחק דמשמע טובא ת"ל כי לא תוכל שאתו לנושאו ולהביאו לפנים מן החומה דהכתוב לא תלה הדבר בריחוק אלא בנטילה דכל זמן דליכא למיעבד אכתי נטילה והבאה לפנים אפילו פסיעה אחת פודה אותו: **לכדר' אלעזר.** למעשר שני שנטמא: **מאי שאתו.** שמע מינה לכדרב אסי: **יתיב רב חנינא ורב הושעיא אפיתחא דירושלים וקא מיבעי להו: ממלואך.** מכל מילוי שלך ומשא של אדם חשיב מלואו דלא תימא ממך ממקצתך דכל זמן שרחק מקצתך יהא נפדה אלא כי ירחק ממלואך פדה אבל כשאתה בפנים או משאך בפנים לא רחק המקום ממלואך ושוב לא תפדה אלא ואכלת שם: **בעי רב פפא.** הוא מבפנים ונקיט משאו בקניא ארוך מבחוץ: **מהו.** כיון דלאו ממש על כתיפו הוא אין זה מלואו והרי הוא כמוטל לארץ ונפדה או דלמא כיון דנקיט ליה משאו קרינא ביה תיקו. כן נראה בעיני רבי ועיקר: **משיראה פני החומה.** וחוץ לחומה דמתני' היינו דעייליה ואפקיה: **דלא קרינא ביה לפני ה' אלהיך.** דלא הכניסו לפנים: **כהן שעלתה בידו תאנה של טבל ואמר תאנה זו תרומתה בעוקצה.** בצד זנבה: **מעשר ראשון בצפונה.** בצד צפון שלה והוא אוחזה כנגד מזרח וכן מעשר שני בדרומה: **תרומה בעוקציה כו'.** דבעי ראשית שיהא שיריה ניכרין והלכך בעינן סיום והאי דתנן (דמאי פ"ז מ"ד) שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה במקומן פליג אהא דלא בעי ראשית שיהא שיריה ניכרין: ס)**והיא שנת מעשר שני.** ואותה שנה שניה שראוי ליתן בה מעשר שני: **והוא בירושלים.** כשקרא שמות הללו על אותה תאנה: **מעשר עני בגבולין.** או שהיא שנת מעשר שלישית ואמר מעשר עני בדרומה ולא אמר מעשר שני והוא אפי' בגבולין:

לוקה

רישא במעשר שני טמא וגברא טמא. או או קאמר דבחדא מינייהו לקי: **הוא** בפנים ומשאו מבחוץ מהו אמר ליה כי ירחק ממך המקום ממך ממלואך. כך גירסת הקונטרס וי"ג ממך למודיה כלומר ממך גופך והרי גופו בפנים וקשה על זה דאם כן אדם שגופו בירושלים ופירות מעשר שני שלו בעירו א"כ לא יוכל לחללם כיון שגופו בירושלים וזה אינו דעד כאן לא מיבעיא ליה לרב פפא אלא בדנקיט קניא ואי לא (ו) קניא מודה דיכול לפדותם אע"ג דגופו בפנים כיון שהפירות חוץ לירושלים והוא נותן טעם דהא קרינן בו לא תוכל שאתו אף בגופו בפנים ושמא איכא למימר דשבקיה לקרא דממך דמשמע מגופך דאיהו קא דחיק ומוקמי אנפשיה היכא דלא שייך שם לא תוכל שאתו שאינו מחוסר טעינה כזה שהוא על כתפיו ורב פפא מיבעיא ליה בקניא כך נראה למשי"ח אבל על גירס' דממילואך קשה דממילואך היינו המשוי כדפירש הקונטרס (ז) ע)גבי משאו מבפנים וגופו מבחוץ וכיון שמשאו מבחוץ קרינן כי ירחק ממלואך וצ"ל דממלואך מגלה לנו דהגוף והמשוי כאחד והוה ליה במקצת המשוי בפנים: **אמר** רבי יוחנן מאימתי מעשר שני חייבים עליו משיראה פני הבית. וקשה דכיון דקודם שיראה פני הבית הכי נמי דמותר לאכלו חוץ א"כ למה החוקק לעולם לפדות מעשר שני וי"ל דודאי ליכא לאו אבל עשה איכא דכתיב וצרת הכסף בידך אבל בלא פדייה לא: **מיתיבי** רבי יוסי אומר כו'. ה"ה דמצי לאתויי (ח) מתניתין דלוקי לעיל סיפא במעשר שני טהור דאכיל חוץ לחומה אלא ודאי משני דעייליה ואפקיה אבל הכא קשיא מאי למימרא ובמתני' ליכא למפרך דהא קא פ)מהני ליה למלקיות דלא השמיענו שום חידוש בהם:

הא

עין משפט
נר מצוה

עא א מיי' פ"ג מהל' מעשר שני הל' א סמג לאוין רפד:
עב ב מיי' פט"ו מהל' טומאת אוכלין הל' יא סמג עשין רמו:
עג ג מיי' פ"ג מהל' מעשר שני הל' ח ופ"ב הל' ג סמג עשין קלו:
עד ד ה מיי' שם פ"ג הל' ח סמג שם:
עה ו מיי' שם הל' ו:

◆

מוסף רש"י

לא בערתי ממנו בטמא. מכלל שנאמר בוידוי מעשר לא בערתי ממנו בטומאה, דמשמע בין שאני טמא בין הוא מתודה שלא בערו בהם ולא הדליק בו את הנר, וכל שכן בטהור, דלא ניתן אלא לאכילה ושתיה וסיכה, ומדילא שמעינן מדלא הוצרך להתודות על הטהור ש"מ הכי קאמר אפילו בשעת הטומאה שלא יכולתי לאוכלו לא נתתיו להדלקה, אלמא אינו נאכל בטומאה, (יבמות עג:). **והיכן מוזהר על אכילה איני יודע.** לאו מפורש, לכך נאמר לא תוכל, והשתא פריך הש"ס מקמי דליסליק למילתיה, **טומאת הגוף בהדיא כתיב.** ואמאי קתני איני יודע (שם). **ולא יאכל מן הקדשים.** ומוקמינן האי קרא במעשר כדכתיב כי אם רחץ בשרו במים ולא בעי הערב שמש (שם). **בשעריך תאכלנו.** בפסולי המוקדשין קאי לאחר פדיין שאוכלן זר (שם). **דשרי לך גבי טהור.** ההוא בשעריך דהתם דקשרי ליה לטהור לאוכלו אחר שנגע טמא בקערה ונטמאה, קאמינא לך הכא במעשר שני לא תיכול (שם). **שפודין אותו אפי' בירושלים.** לאחר שנטמא ואע"ג דדרשינן כי ירחק ממך המקום וצרת הכסף בידך, ברחוק מקום אתה פודה ולא בקרוב מקום (סנהדרין קיב:) שאין מעשר טהור נפדה שם, דכתיב כי ירחק ממך וגו' ונתת בכסף ולא כשהיה בירושלים (ב"מ נג:). **ואין שאת אלא אכילה,** כשלא תוכל לאוכלו, כגון זה שנטמא, ונתת בכסף (פסחים לז:) והכי קאמר קרא כי ירחק ממך המקום או כי לא תוכל לאוכלו שנטמא, וצרת הכסף בידך (סנהד' שם).

מסורת הש"ס

א) יבמות עג:, ב) רש"א ת"ל, ג) פסחים לו: ב"מ נג. סנהדרין קיב:, ד) [צ"ל אלעזר], ה) [צ"ל כי אם לפני כו'], ו) [תוס' פ"ג יע' תוס' ר"ה יב. ד"ה תנא כו'], ז) [זבחים נ.], ח) [ראה יב יז], ט) [עג:], י) [ויקרא כב], כ) והוא מתוס של רש"י ז"ל, ל) [דברים יב], מ) [בפ"א נוסף: שנטמא], נ) [דברים יד], ס) רש"א מה"ד מע"ש בדרומה ואותה כו', ע) כדפירש הקונטרס כאן במשאו מבחוץ א"כ קרינן כי ירחק ממילואך כו'. רש"א, פ) רש"א מני,

◆

תורה אור השלם

1. לֹא אָכַלְתִּי בְאֹנִי מִמֶּנּוּ וְלֹא בִעַרְתִּי מִמֶּנּוּ בְּטָמֵא וְלֹא נָתַתִּי מִמֶּנּוּ לְמֵת שָׁמַעְתִּי בְּקוֹל יְיָ אֱלֹהָי עָשִׂיתִי כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי: דברים כו יד
2. נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע בּוֹ וְטָמְאָה עַד הָעָרֶב וְלֹא יֹאכַל מִן הַקֳּדָשִׁים כִּי אִם רָחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמָּיִם: ויקרא כב ו
3. לֹא תוּכַל לֶאֱכֹל בִּשְׁעָרֶיךָ מַעְשַׂר דְּגָנְךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ וּבְכֹרֹת בְּקָרְךָ וְצֹאנֶךָ וְכָל נְדָרֶיךָ אֲשֶׁר תִּדֹּר וְנִדְבֹתֶיךָ וּתְרוּמַת יָדֶךָ: דברים יב יז
4. בִּשְׁעָרֶיךָ תֹּאכְלֶנּוּ הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר יַחְדָּו כַּצְּבִי וְכָאַיָּל: דברים טו כב
5. וְכִי יִרְבֶּה מִמְּךָ הַדֶּרֶךְ כִּי לֹא תוּכַל שְׂאֵתוֹ כִּי יִרְחַק מִמְּךָ הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ לָשׂוּם שְׁמוֹ שָׁם כִּי יְבָרֶכְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ: דברים יד כד
6. וַיִּשָּׂא מַשְׂאֹת מֵאֵת פָּנָיו אֲלֵהֶם וַתֵּרֶב מַשְׂאַת בִּנְיָמִן מִמַּשְׂאֹת כֻּלָּם חָמֵשׁ יָדוֹת וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׁכְּרוּ עִמּוֹ: בראשית מג לד
7. כִּי אִם לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ תֹּאכְלֶנּוּ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ בּוֹ אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ וְעַבְדְּךָ וַאֲמָתֶךָ וְהַלֵּוִי אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ וְשָׂמַחְתָּ לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל מִשְׁלַח יָדֶךָ: דברים יב יח

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' וקא אכיל ליה חוץ לחומה: **(ב)** שם טמא דשראי לך (גבי טהור התם) תא"מ וי"ב ק"ל גבי בכור: **(ג)** שם רב חנינא ורב הושעיא (וקא מיבעי להו אפיתחא דירושלים מהו פשיטא) תא"מ וי"ב ס"א ור' הושעיא אפיתחא דירושלים וקא מיבעי להו פשיטא הוא כו': **(ד)** רש"י ד"ה ה"ג והיכן וכו' ביבמות במעשר שני מדכתיב: **(ה)** ד"ה איני יודע כך הוא לשון וכו' היכן מוזהר על כך תלמוד לומר וכו' למילתיה אלא וכו' ולא יאכל: **(ו)** תוס' ד"ה הוא בפנים וכו' ואי לא נקט קניא מודה וכו' כיון שהפירות חוץ לירושלים והיא נושא אותם לירושלים דהא קרינן בו לא תוכל: **(ז)** בא"ד קשה דממילואך היינו המשוי כדפי' הקונטרס וכיון שמשאו מבחוץ קרינן ביה כי ירחק ממילואך לגבי משאו מבפנים וגופו מבחוץ וצ"ל כצ"ל וי"ב ואין להקשות דלמא הא"נ דההוא טפיה פשיט ליה דקרינן ביה [כי ירחק] די"ל דא"כ כ"ש בקניא דקרינן ביה כי ירחק ומאי קא מיבעי ליה לרב פפא: **(ח)** ד"ה מיתיבי וכו' לאתויי ממתניתין וכו' אלא דאמתני' ודאי משני וכו' ואמתניתין ליכא למיפרך מאי למימרא דהא קא מני להו למלקות: